

SST NÄMNDEN FÖR STATLIGT STÖD TILL TROSSAMFUND

*Till
Regeringen
Socialdepartementet*

BUDGETUNDERLAG FÖR 2013

Nämnden för Statligt Stöd till Trossamfund, SST, överlämnar härmed budgetunderlag för budgetåret 2013 till regeringen. Underlaget innehåller även SST:s förslag till prioriteringar och utveckling.

Utgiftsområde 17 Trossamfund

9.1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund

9.2 Stöd till trossamfund

tkr	Utfall	Prognos	Beräknat	Beräknat	Beräknat
År	2011	2012	2013	2014	2015
Förvaltning 9.1	4.947	6.948	7.083	7.225	7.414
Stöd 9.2	48.207 α	60.232 αα	86.530	90.856	95.399

α dessutom har beslut fattats om projektbidrag vilka ännu ej utbetalats

αα anvisat anslag kommer att reduceras med statens kostnad för kyrkoavgift och blir då drygt 2 milj kr lägre

Anslag 9.1: Prognos 2012 redovisas enligt beslut i regleringsbrev. Beräkningar för år 2013 följer intentionerna i detta budgetunderlag och för år 2014 och 2015 har beräkningar gjorts med samma procentuella påslag som i regeringens budgetproposition.

Anslag 9.2: Prognos och beräkningar för åren 2012 – 15 har gjorts i kostnadsläge 2012.

1. SAMMANFATTNING

Anslag 9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund

Summa: 7.083.000 kr

Anslag 9:2 Stöd till trossamfund

Organisationsbidrag	56.650.000 kr
Verksamhetsbidrag	8.780.000 kr
Projektbidrag	21.100.000 kr
Summa:	86.530.000 kr

Nämnden har prioriterat följande tre anslag som bedöms mest angelägna att höja:

- **en allmän uppräknings av organisationsbidraget med 7.310.000 kr**
- **en uppräknings av lokalbidrag med 20.000.000 kr, samt**
- **en uppräknings av stödet till andlig vård inom sjukvården med 1.225.000 kr.**

2. BAKGRUND

Som underlag till budgetunderlaget och som bakgrund hänvisas till SST:s årsredovisning för 2011, samt uppgifter om antalet betjänade inom trossamfundet 2010 (bilaga).

3. INLEDNING

Trossamfundets roll i och betydelse för samhället har fortsatt att öka under senare år. I budgetpropositionen 2011/12 tar regeringen upp trossamfundet som en omistlig del av civilsamhället och visar på det nödvändiga och självklara bidraget som trossamfundet ger till både samhället och enskilda medborgare när det gäller kunskap, förståelse och respekt för andra och stöd i etiska och existentiella frågor.

Under 2000-talet har statsbidraget till SST inte höjts. Med tanke på inflation, löneökningar och allmänna kostnadsökningar har det i realiteten sänkts. I år, 2012 höjdes statsbidraget glädjande nog med 20% så att det idag ligger på den nivå som det borde ha legat på om en vanlig årlig uppräknings hade skett. Vi har nu så att säga ett golv att ta sats ifrån.

Fortfarande ligger många uppgifter och utmaningar framför, t ex att:

- samfunden tydligare ses som en del av civilsamhället med deras unika bidrag i integrationsprocesser genom att skapa mötesplatser, ge rum för mål- och meningsfrågor i en för många invandrare kaotisk situation, skapa bryggor mellan hemland och ens nya land.
- de samfund som i huvudsak betjänar invandrare växer genom bland annat de politiska händelser som äger rum världen över och därför behöver bygga upp eller vidareutveckla en basstruktur av gudstjänst- och församlingslokaler också utanför storstadsområdena, anställa utbildade religiösa funktionärer och bygga upp en fungerande administration.
- efterfrågan av samfundens närvaro genom den andliga vården inom sjukvården ökar, inte bara för patienter utan också för personal, också när det gäller katolsk, ortodox och muslimsk närvaro.
- behovet att föra en gemensam dialog, på alla plan och runt om i landet, kring värderings- och värdegrundsfrågor ökar i den berikande mångfald som Sverige mer och mer utgör.
- utmaningen för trossamfunden att bearbeta och motarbeta frågor kring våld, diskriminering och isolationism växer.

Detta sammantaget gör att SST återkommer med ett budgetunderlag som särskilt vill lyfta fram behovet att ytterligare stärka organisationsbidraget, återföra och kraftigt förstärka den del av lokalbidraget som tillfälligt drogs in 1997 och behovet av att ytterligare satsa på den andliga vården inom sjukvården.

4. ALLMÄNT

SST:s verksamhet baseras på Lag om stöd till trossamfund, SFS 1999:932 och Förordning om statsbidrag till trossamfund, SFS 1999:974 (med senare ändringar).

Regeringen framhåller i proposition 1998/99:124 "Staten och trossamfunden – stöd, medverkan inom totalförsvaret m.m." religionens positiva roll och betydelse: "Trossamfund är generellt sett samhällsnyttiga organisationer som medverkar i den ständigt pågående normbildningsprocessen och denna process är nödvändig för att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som vårt samhälle vilar på." (sid. 60).

I förordningen är 22 trossamfund och samverkansorgan som är berättigade till statsbidrag uppräknade. Samverkansorganet Islamiska samarbetsrådet (IS) representerar numera 6 organisationer och i samverkansorganet Ortodoxa och österländska kyrkors ekumeniska råd (OÖKER) ingår 14 kyrkor.

Inom de bidragsberättigade trossamfunden finns omkring 2.800 församlingar/föreningar varav ca. 800 fått bidrag.

Totalt 40 samfund har fått bidrag under 2011.

För år 2010 redovisade de trossamfund som föregående år var bidragsberättigade 749.271 betjänade personer vilket var en minskning med 5.254 personer jämfört med året innan.

De tre nordiska lutherska kyrkorna har ännu ej redovisat några statistiska uppgifter.

Verksamheten inom de bidragsberättigade trossamfunden är betydande. Enligt Sverigeräkningen 2000 – en undersökning av antalet gudstjänstbesök en helg kring sekelskiftet – gjordes under helgen drygt 256.000 gudstjänstbesök i församlingar inom de genom SST bidragsberättigade trossamfunden. Detta innebär 48 % av samtliga gudstjänstbesök. Inom Svenska kyrkan gjordes (inkl kyrkliga förrättningar) ca 250.000 gudstjänstbesök. Källa: Det religiösa Sverige, sid. 301, redaktör Margareta Skog (Libris).

Det statliga stödet till trossamfund ska bidra till att skapa förutsättningar att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet (Lagen om stöd till trossamfund, SFS 1999:932, 2 §)

Enligt ovanstående undersökning bedrivs ungefär lika mycket verksamhet inom "SST-samfunden" som inom Svenska kyrkan.

Statens stöd till Svenska kyrkan utgörs främst av att staten administrerar kyrkoavgiften för Svenska kyrkan utan kostnad för Svenska kyrkan, vilket av Skatteverket värderats till ca 115.000.000 kr. En jämförbar summa för övriga trossamfund är det stöd som förmedlas genom SST, alltså 60.232.000 kr för år 2012.

Om man utgår från ovan nämnda undersökning och att det är religiös verksamhet som skall stödjas är statens stöd till Svenska kyrkan cirka 9 kr per "veckoslutsbesök" vilket kan jämföras med cirka 4,60 kr för "SST-samfunden".

Enligt SST:s uppfattning bör en utjämning ske så att även "SST-samfunden" kan påräkna ett stöd i samma storleksordning som Svenska kyrkan.

5. ANSLAG 9:1 NÄMNDEN FÖR STATLIGT STÖD TILL TROSSAMFUND

5.1 Kansli

SST:s kansli är förlagt till Ekumeniska centret som sedan 1 augusti 2011 finns vid Alviks Torg. Närheten till de olika organ som sysslar med frågor gemensamma för flera trossamfund ger stimulerande kontakter, bra möjligheter till informationsutbyte och goda förutsättningar för samordning av vissa funktioner. Detta tas upp som något positivt i Departementsskrivelsen Ds 1999:12 om "Statens stöd till andra trossamfund än Svenska kyrkan". Totalt finns det drygt 10 organisationer i centret. Flytten har inneburit ökade hyreskostnader utifrån de specifika behov SST har som myndighet.

I budgetpropositionen 2011/12 tillförs anslaget till SST (myndigheten) en höjning på 40% vilken är glädjande. Skälet till detta är enligt budgetpropositionen att SST "ska bättre kunna möta de ökande behoven av stöd till trossamfunden, utöver statsbidraget, att vara expert i allmänna religions- och trossamfundsfrågor samt för att möta de ökade kraven på fördelning och uppföljning av statsbidraget".

Höjningen av anslaget har bland annat inneburit följande:

Handläggaren för krisberedskapsfrågor har gått från 80% till 100% tjänst och då också fått ansvaret för värdegrundsfrågor.

Assistenten på 85% har gått upp till 100% tjänst och fått ett större ansvar för uppföljning av bidrag. Tjänsten har gjorts om till handläggare för statsbidrag med vissa assistentuppgifter.

Assistenten på 25% har gått upp till 60% för att ta över en del assistentuppgifter.

En handläggartjänst för kontakt med muslimska och ortodoxa trossamfund har inrättats.

Pengar för att användas till verksamhet och för att köpa in forskning och kunskaps-sammanställningar har kunnat frigöras. Likaså ges nu möjligheten att köpa in info tjänster.

Sammantaget har SST gått från 3.9 tjänster på 5 personer till 5.5 tjänster på 6 personer.

Om inte regeringen kommer att lägga nya uppgifter på myndigheten inför 2013 så torde det utöver löneuppräknings behov av att höja anslaget för 2013.

5.2 Krisberedskap

Trossamfundens betydelse i krisberedskapen har framhållits i flera sammanhang sedan 1990-talet. Svenska kyrkan har en lång erfarenhet av samverkan med samhället på detta område.

I samband med branden i Göteborg i makedonska föreningens lokaler, tydliggjordes att det fanns stora behov av kontakter in i det mångkulturella Sverige.

I budgetproposition 2007 formulerar regeringen SST:s uppgift på krisberedskapsområdet:

"Vid kriser och katastrofer är behovet omfattande av insatser från trossamfundet, för effektiv samverkan med andra parter behöver samfundet samordna sina insatser."

Från 2008 är uppgiften att handlägga frågor om trossamfundens roll i krisberedskapssamordning inskrivet i instruktionen för SST.

2009 bildades MSB, myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Samtidigt lades KBM, Räddningsverket och Styrelsen för psykologiskt försvar ned. En viktig fråga som SST arbetat med är hur trossamfundens samverkan med MSB ska utformas.

SST:s krisberedskapshandläggare har till huvuduppgift att finna arbetsmodeller för att utveckla och samordna trossamfundens lokala organisation inom krisberedskap i kommuner så att den även omfattar församlingar inom trossamfund knutna till SST:

- kontakt med samhällets beredskapsansvariga företrädesvis i kommun. En uppgift är att sammanföra ansvariga i kommun med trossamfundet
- kontakt med ansvariga för trossamfundens arbete med krisberedskapsfrågor
- kontakt med lokala ekumeniska råd
- kontakt med församlingar knutna till SST
- kontakt med Svenska kyrkans beredskapsansvariga

- kontakt med bl a MSB, Myndigheten för Samhällskydd och Beredskap och Socialstyrelsen.

Inriktningen är att hitta lokala arbetsmodeller och lyfta fram goda exempel.

Det som blivit tydligt i arbetet är att nästan alla olyckor och katastrofer har religiösa och kulturella dimensioner och att det behövs kompetens på detta område för att rätt tolka och agera i allvarliga händelser. Ett exempel är demonstrationerna efter publicering av karikatyrbilderna på profeten Mohammed.

Händelserna på norska Utöya och i Oslo har aktualiserat frågor att arbeta med som planer för minnesceremonier, beredskapen att hantera en kris där religiösa förtecknen förekommer och samarbetsformer för trossamfund, kommuner och myndigheter.

Social oro, förtroendekriser och intressekonflikter kan bli ett viktigt område för preventiv krishantering, när internationella händelser får genomslag som konflikter i Sverige. Trossamfunden kan i detta sammanhang få en viktig roll.

5.3 Sammanfattning. Nämnden för statligt stöd till trossamfund

Sammanfattningsvis förslås anslag 9:1, Nämnden för statligt stöd till trossamfund uppgå till **7.083.000 kr**.

6. ANSLAG 9:2 STÖD TILL TROSSAMFUND

Bidrag till trossamfund kan utgå i form av *Organisationsbidrag*, *Verksamhetsbidrag* och *Projektbidrag*.

Organisationsbidrag kan beviljas trossamfund och lokala församlingar för att de skall kunna bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet. Centralt i verksamheten är gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg. Den större delen av statsbidraget skall utgöras av organisationsbidrag.

Verksamhetsbidrag beviljas för sådana verksamheter som trossamfunden bedriver och som staten har ett särskilt intresse av att stödja. De två områden som nämns i förordningen om statsbidrag till trossamfund är viss teologisk utbildning och andlig vård inom sjukvården.

Projektbidrag kan beviljas som lokalbidrag, etableringsbidrag och särskilt utbildningsbidrag.

Det totala anslaget till SST för stöd till trossamfund har från år 2008 till 2012 uppgått till:

År	2008	2009	2010	2011	2012
Belopp (tusen kr)	50.232	50.232	50.232	50.232	60.232

Under 2011 har en av de kyrkor som ingår i OÖKER, Estniska Ortodoxa Kyrkan, inte rekvirerat avsatt bidrag (14.000 kr). Kyrkan har nu förklarat sig vilande och begärt att få träda ut ur OÖKER vilket OÖKER har bifallit.

6.1.1 Organisationsbidrag

För trossamfunden och deras församlingar är det av vikt att kunna påräkna ett grundläggande stöd för finansiering av löpande kostnader vilket organisationsbidraget möjliggör. Fördelningsprinciperna för bidraget har utformats så att bidraget skall medverka till att ge en långsiktighet och stabilitet i församlingarnas verksamhet.

Under de senaste åren har ett nytt mönster framträtt bland trossamfunden. Även om medlemsantalet i stort sett är stabilt så grundar många samfund, främst i Sverige nyetablerade, som finns i storstadsområdena nya församlingar ute i landet samtidigt som de lite äldre svenska samfunden står inför nya utmaningar när det gäller strukturer och samverkan. Båda dessa tendenser kräver en långsiktighet i det nya man bygger upp för att möta människors behov och finnas på platser dit människor mer eller mindre frivilligt flyttar.

Bidragsutvecklingen för organisationsbidraget har varit följande:

År	Fördelat till trossamfund och församlingar som organisationsbidrag*	Antal betjä-nade	Bidrag per betjänad
2004 **	40.500.000	831.508	48:71
2005 **	40.750.000	778.036	52:38
2006 **	40.500.000	770.631	52:55
2007***	40.650.000	742 919	54:72
2008 **	40.650.000	754 268	53:89
2009 **	40.650.000	753 952	53:99
2010 **	40.650.000	761 538	53:38
2011**	40.650.000	754.525	53:87
2012	49.340.000	749.271	65:18

* Summan inkluderar anslag för året och medel överförda från föregående år.

** 500.000 kr har också årligen utbetalats till de nordiska kyrkorna.

*** 500.000 kr har också utbetalats till de nordiska kyrkorna samt 30.000 kr under andra halvåret 2007 till Eritreanska ortodoxa kyrkan.

Vissa trossamfund har hjälp av staten med uppbörd av kyrkoavgifter. Kostnaden för detta har reducerat statsbidragen. För att få en bättre jämförelse mellan åren har kostnadsreducering inte skett i ovanstående tabell.

SST anser att det är av största vikt att organisationsbidraget kan fortsätta att utvecklas positivt. Utöver de nya mönster och behov som nämnts ovan så är det organisationsbidraget som ger trossamfunden den största möjligheten att långsiktigt planera och prioritera sin verksamhet. Statsbidraget per betjänad har i år kunnat höjas till cirka 65 kr. För att möta framtida behov och de utmaningar som bl a

nämns i budgetpropositionen 2011/12 behöver organisationsbidraget höjas med 15%.

6.1.2 Sammanfattning Organisationsbidrag

SST bedömer att det totala behovet av medel för organisationsbidrag är 56.650.000 kr.

6.2 Verksamhetsbidrag

6.2.1 Bidrag till teologisk utbildning vid angivna högskolor/seminarier

Verksamhetsbidrag får beviljas för teologisk utbildning vid de i förordningen uppräknade teologiska högskolorna/seminarierna.

Den utbildning vid de teologiska högskolorna som finansieras genom andra former av statligt stöd har ej legat till grund för bidraget från SST.

Metodistkyrkans Nordiska Teologiska Seminarium har från och med mitten av 2008 sin verksamhet inom ramen för Teologiska Högskolan, Stockholm. Den statsbidragsberättigade verksamheten på seminariet har därför upphört.

För 2012 har nämnden fördelat 1.440.000 kr till de teologiska högskolorna/seminarierna.

Statsbidraget till de teologiska seminarierna är uppdelat i en fast och en rörlig del. Den rörliga delen beräknas med utgångspunkt från antalet helårsstudenter. Antalet redovisade studenter på kurser som stöds av SST är läsåret 2010/2011 totalt 96 (året dessförinnan 110).

Bidraget uppgår i genomsnitt till 12.500 kr. per student och år.

Av prioriteringsskäl bedömer SST att bidragsnivån i nuläget ej bör förändras och beräknar ett oförändrat bidrag på 1.440.000 kr för år 2013.

6.2.2 Bidrag till andlig vård inom sjukvården

Verksamhetsbidraget till andlig vård inom sjukvården går till den del av den eumeniska sjukhuskyrkan som relaterar till de bidragsberättigade trossamfunden och administreras av Sveriges Frikyrkosamråd (FSR). Bidrag utgår även för utbildning av personal och för samordningen av verksamheten. En viss del av verksamhetsbidraget riktar sig till sjukhusimamverksamhet. Sedan år 2004 finns en avsiktsförklaring som innebär att FSR även har uppdraget att bistå de muslimska församlingarna i beredningen av projekt som syftar till att inrätta sjukhusimamtjänster.

Bidrag utgår för lokala sjukhuspastorer, präster, diakoner, ordenssystrar och imamer. I genomsnitt täcker bidraget idag cirka 30 % av kostnaden för en medarbetare. Resterande del av kostnaden bärs upp av de lokala församlingarna. Det är mycket betungande för församlingarna att bära den ökade egeninsatsen, varför flera tjänster har omvandlats från heltidstjänster till deltidstjänster. Från 2004 fram till idag har drygt 30% av tjänsterna minskats med 20 – 50%. Bidragsökningen 2012 gör i detta fall ingen skillnad utan har istället skapat en stabilitet för den nivå tjänsterna dragits ner till. Det här drabbar bland annat beredskapen under kvällar och helger, något som är en viktig del av verksamheten. Noterbart är att på i stort sett alla sjukhus i Sverige är det endast personal inom den andliga vården inom sjukvården, av dem som arbetar med psykosocialt stöd på sjukhusen, som har beredskap under

kvällar och helger vilket innebär många inkallelser till stöd för patienter, anhöriga och personal. Går man tillbaka till 1990-talet så täckte statsbidraget kring 50% av kostnaden. Den stora egeninsatsen är också ett hinder för flera av invandrarsamfundet, trots att bidragsnivån ofta är högre i det initiala skedet av en tjänst.

Sedan 2006 har bidrag beviljats för en deltidstjänst som sjukhusimam vid Skaraborgs sjukhus i Skövde. Vid halvårsskiftet 2008 tillsattes tre koordinatörstjänster för den muslimska verksamheten om vardera 25 % i Stockholm, Göteborg och Örebro. Det främsta ansvaret för dessa koordinatörer är att vara kontaktlänkar till sjukhusen och samordna imamer från olika församlingar som kan kallas in vid behov. Ytterligare en tjänst för den muslimska andliga vården är under beredning i Jönköping. Samtidigt finns det ett stort behov för ytterligare en muslimsk koordinatörstjänst i Stockholm i och med att där finns flera stora sjukhus.

I Göteborg har den Ortodoxa Samarbetskommittén utvecklat en deltidstjänst för en ortodox präst. Tjänsten är gemensam för de ortodoxa och österländska kyrkorna. Tjänsten tillsattes i mitten av 2007. Vid halvårsskiftet 2011 tillsattes ytterligare en deltids ortodox (Syrisk ortodox) sjukhuspräst i Linköping. Det finns idag stora behov av ortodoxa tjänster i Stockholm och Malmö. Dessa två storstadsområden saknar ortodox sjukhuspräst i nuläget.

Det är angeläget att de samfund som huvudsakligen betjänar invandrare på ett allt tydligare sätt kan innefattas i den andliga vården inom sjukvården. Samtidigt är det helt tydligt att samspelet med och stödet från sjukhuskyrkans medarbetare är viktigt i det inledande skedet. Detta utgör ett bidrag till det viktiga integrationsarbete som pågår i vårt samhälle. Därför är det mycket angeläget att medel kan avsättas för en utveckling av verksamheten och att integreringen av dessa samfunds medarbetare inte sker på bekostnad av tjänsterna som i nuläget finns inom sjukhuskyrkan. De muslimska koordinatörstjänsterna har tidigare finansierats i särskild ordning men finansieras nu inom ramen för avsatta medel.

Noterbart är att personal inom sjukvården i allt högre grad efterfrågar tjänster från företrädare för den andliga vården i sjukvården, bland annat gäller det handlednings- och avlastningssamtal för personalgrupper, samt enskilda samtal. Personalen från den andliga vården i sjukvården ingår som regel också i sjukhusens PKL-team, liksom i sjukhusens etiska råd.

För 2012 har nämnden fördelat 6.115.000 kr. som bidrag till andlig vård inom sjukvården. Beloppet inbegriper även muslimsk verksamhet.

En uppräknings av bidraget är angeläget. För år 2013 föreslås en uppräknings med 20 % vilket skulle innebära ett anslag på, avrundat, 7.340.000 kr.

6.2.3 Sammanfattning Verksamhetsbidrag

Bidrag till teologisk utbildning 1.440.000 kr

Bidrag för andlig vård inom sjukvården 7.340.000 kr

Totalt bedömer SST bidragsbehovet för verksamhetsbidrag till 8.780.000 hr.

6.3 Projektbidrag

6.3.1 Lokalbidrag

Lokalbidrag får enligt förordningen beviljas för att skaffa lokaler genom nybyggnad eller köp, bygga om eller rusta upp församlingens lokaler och anpassa församlingens lokaler för handikappade.

Anslaget för lokalbidrag beskars kraftigt 1997 till storleksordningen 2.500.000. Riksdagen framhöll då att det var en tillfällig sänkning av bidraget. SST beslutade i den situationen att endast utlysa bidrag till handikappanpassning av gudstjänstlokaler. Nivån på anslaget har kvarstått sedan dess och SST har begränsat lokalbidraget till bidrag för handikappanpassning. Vid ansökningstidens utgång 2011 hade 57 ansökningar om bidrag inkommit Under året har 41 bidrag beviljats varav 10 med ansökan under 2010. 15 ansökningar har överförts till 2012. Vid ansökningstidens slut 2012 hade ytterligare 67 ansökningar inkommit.

Under tidigare budgetår har lokalbidrag beviljats enligt följande:

År	Antal beviljade bidrag	Beviljat bidrag	Produktionskostnad
1993/94	194	47.542.000	252.726.000
1994/95	232	39.986.000	219.497.000
1995/96 *	120	12.171.000	122.660.000
1997 **	71	3.737.000	****
1998 **	78	4.485.000	****
1999 ***	59	3.920.000	****
2000****	57	3.563.000	****
2001 **	40	2.452.000	****
2002 ***	47	2.684.000	****
2003 **	62	2.751.000	****
2004 **	57	3.494.000	****
2005 **	37	2.272.000	****
2006 **	44	2.520.000	****
2007 **	37	2.219.000	****
2008 **	36	2.598.000	****
2009 **	33	2.357.000	****
2010 **	38	2.418.000	****
2011 **	41	2.590.000	****
Totalt	1.283	143.759.000	

* 18 månader

** Endast bidrag till handikappanpassning av gudstjänstlokaler.

*** Bidrag till handikappanpassning, samt ett fåtal lokalbidragsprojekt.

**** Produktionskostnaderna redovisas ej p.g.a. svårigheter med jämförelsematerial.

Under perioden 1992/93 - 1995/96 har lokalbidraget i genomsnitt varit drygt 30.000.000 kr per år och produktionskostnaderna ca 240.000.000 kr per år. En viss del av bidraget har erhållits av sysselsättningskäl. Fr.o.m. 1997 är alltså anslaget för lokalbidrag betydligt lägre.

Kyrkobyggnadens betydelse har belysts i flera utredningar under 1990-talet. I 1993 års samlingslokalutrednings betänkande, **Mycket Under Samma Tak**, SOU 1994:32

som speciellt behandlar bidragen från SST, framhålls att behovet av gudstjänstlokaler är grundläggande för trossamfunden. I utredningen som till stor del fortfarande är aktuell betonas invandrarsamfundens behov av gudstjänstlokaler vid etablering på nya orter och vid konsolidering av församlingar, handikappanpassning av gudstjänstlokaler, samt frikyrkornas behov av att underhålla sina gudstjänstlokaler.

2003 överlämnades utredningen **Allmänna samlingslokaler** – demokrati, kultur, utveckling, SOU 2003:118 till regeringen. SST har därefter yttrat sig över utredningen och framhåller då bl.a. behovet av olika typer av samlingslokaler och statligt stöd till lokaler. Särskilt framhålls att stödet till trossamfundens lokaler bör utvecklas.

Fr.o.m. 2002 återinfördes ett statsbidrag till Svenska kyrkan för underhåll av kulturhistoriskt värdefull egendom. Bidrag har tidigare lämnats ur den då statliga Kyrkofonden. För 2012 är bidraget 460.000.000 kr. Lokalbidragen till trossamfund har vidare ofta jämförts med bidragen till Allmänna samlingslokaler. Detta bidrag har under de senaste åren höjts med 10.000.000 kr till ca 30.000.000 kr.

Ytterligare en bidragsgivare för lokaler är Allmänna arvsfonden. Under 2008 gjordes en utvärdering av Arvsfondens stöd till lokaler 1994 – 2006, "Rum för idealism", (Arvsfonden november 2008). Stödet för lokaler var i början av perioden omfattande men minskade sedan drastiskt för att i slutet av perioden öka igen. Se sid. 3, 34 – 35.

Under början av 2011 har en debatt förekommit i flera medier kring främst "invandrarsamfundens" gudstjänstlokaler. Civil- och bostadsminister Stefan Attefall skriver i Expressen i slutet av januari: *"Jag tror i stället att en nyckel till lyckad integration är att ge människor som invandrar till Sverige möjligheten att finna en trygghet här genom sin kultur och religion, utan att detta ständigt ifrågasätts. Att hitta det trygga och hemvanda via sin religion och därifrån hitta ingångar till det svenska samhället måste uppmuntras. Religiösa gudstjänstlokaler, så som kyrkor och moskéer, har en viktig roll som trygghetsbärare och samlingsplats. I dag finns ett problem i att många samfund inte har råd med egna gudstjänstlokaler som passar deras behov, särskilt bland församlingar som naturligt inte har etablerade lokaler att söka sig till i Sverige. Vi behöver därför överväga hur statens stöd till kyrkor och samfund bör utformas så att behovet av gudstjänstlokaler kan mötas."*

I budgetpropositionen 2011/12 skriver regeringen: "Social oro, förtroendekriser och intressekonflikter kan komma att bli viktiga områden för preventiv krishantering när internationella händelser får genomslag som konflikter i Sverige. Trossamfunden har i detta sammanhang en viktig roll att fylla. Trossamfund som i huvudsak betjänar personer med utländsk härkomst växer och därför behövs en väl fungerande basstruktur." Den basstruktur som regeringen nämner och som är den viktigaste förutsättningen för att trossamfund ska kunna fylla den roll som regeringen både ser och efterfrågar är gudstjänstlokaler. Det är där man möts, där man får möjlighet att tolka en motsägelsefull vardag och det är där man får styrka att starta ett nytt liv i ett nytt land.

Nämnda förändringar och debatt om bidrag till lokaler motiverar att lokalbidraget inte enbart återgår till 1997-års nivå utan för att möta de allt växande behov av gudstjänstlokaler runt om i landet höjs rejält.

Den 16 juni 2011 presenterade regeringen "En strategi för genomförandet av funktionshinderpolitiken 2011 – 2016". Där framhålls att regeringen bland annat ska

inriktade insatser på att "samhället skall utformas så att personer med funktionsnedsättning i ökad utsträckning ges förutsättningar att leva självständigt och göra egna val" (sid 38) och "för att de insatser som syftar till att ge människor med funktionsnedsättning stöd ska leda till full delaktighet i samhället måste arbetet präglas av att förbättra den fysiska tillgängligheten för människor" (sid 38). Denna inriktning och vilja som regeringen presenterar i strategin bör rimligen innebära en förstärkning av bidraget för handikappanpassning av gudstjänstlokaler.

Behovet av bidrag för handikappanpassning av lokaler kvarstår vilket också motiverar en höjning av anslaget.

Baserat på erfarenheter från tidigare år och nämndens kontakter med församlingar bedöms behovet av lokalbidrag som stort. Det "ordinarie" lokalbidraget bör i tanke på ökande behov, kostnadsökningar m.m. hamna på 20.000.000 kr. Om anslaget inte kan höjas till nämnda nivå redan år 2012 skulle det kunna höjas stegvis under två år.

Då byggprojekten till största delen är skattepliktiga torde anslaget inte utgöra någon reell kostnad för staten. Arbetsgivaravgifter och moms på byggprojekten är inkomstkällor för staten vilka överstiger nivån på bidraget.

6.3.2 Etableringsbidrag

Projektbidrag för etablering kan lämnas till ett trossamfund eller en församling som huvudsakligen betjänar till landet invandrade trosbekännare.

Flera av invandrarsamfundet, speciellt de islamiska, har under de senaste åren etablerat verksamhet på nya platser i landet. Nyetableringen fortsätter och etableringsbidraget ger församlingarna ekonomiska möjligheter för fortsatt etablering. Även andra trossamfund, framför allt kristna har haft invandring från framför allt Irak och Egypten vilket ställer krav på etablering av ny verksamhet på nya orter.

För år 2012 har 755.000 kr beviljats eller reserverats för ändamålet. SST bedömer bidraget som angeläget och föreslår att 850.000 kr beräknas för år 2013.

6.3.3. Bidrag för utbildning och fortbildning av funktionärer i trossamfund som saknar egna utbildningsinstitutioner i Sverige

Projektbidrag får lämnas för utbildning och fortbildning av funktionärer i trossamfund som saknar egna utbildningsinstitutioner i Sverige. Frågan om utbildning av funktionärer är aktuell inom invandrarsamfundet. Flertalet av dessa samfunds religiösa ledare kommer från annat land än Sverige och har oftast inte en svensk utbildning. Behovet av att utbilda ledare som vuxit upp i Sverige har framhållits av flera av invandrarsamfundet. Rekryterings svårigheter föreligger dock varför bidragsbehovet inte blir särskilt stort.

För år 2013 har SST beräknat behovet till 100.000 kr.

Den utbildning av kassörer inom de islamiska församlingarna som bedrivits de senaste åren har uppfattats som mycket positiv. En fortsättning och ev. utvidgning till närliggande områden är önskvärd. Det finns även behov av nya former för dialog, eventuellt i kombination med utbildning/fortbildning. Kostnaden kan uppskattas till 150.000 kr.

Sammantaget beräknas behovet av medel för utbildning av funktionärer i trossamfund som saknar egna utbildningsinstitutioner till 250.000 kr.

6.3.4 Sammanfattning, Projektbidrag

Lokalbidrag bör få en nivå på 20.000.000 kr.

Behovet av etableringsbidrag bedöms till 850.000 kr.

Bidragsbehovet för utbildning och fortbildning av funktionärer i trossamfund som saknar egna utbildningsinstitutioner i Sverige beräknas till 250.000 kr.

Totalt bedömer SST bidragsbehovet för projektbidrag till 21.100.000 kr.

7. REDOVISNING AV ANSLAG

Anslag 9:1

Det balanserade underskottet 2011 på 212.000 kr har i huvudsak uppkommit genom tidigare underskott och merkostnader i samband med kansliets flytt till Alvik. Det balanserade underskottet från 2011 beräknas kunna minskas eller arbetas bort varför behov av någon utökad anslagskredit ej torde föreligga.

Anslag 9:2

Inom ramen för de medel som ställts till SST:s förfogande beslutar SST om tilldelning av projektbidrag. Utbetalning av beviljade bidrag sker efter rekvisition. Som underlag för rekvisitionen skall bidragsmottagaren redovisa sina faktiska kostnader. Beviljat bidrag är preliminärt till dess att bidragsmottagaren gjort slutredovisning som godkänts. Systemet får emellertid som effekt att det vid budgetårets slut finns ett antal beviljade, icke rekvirerade och utbetalade, bidrag. Rutinen ger **god säkerhet** för att bidragen endast utbetalas för projekt som genomförs. Rutinen har funnits sedan 1970-talet och det är SST:s uppfattning att detta är *en mycket ändamålsenlig utbetalningsrutin med en inbyggd kontrollfunktion*.

I Kulturdepartementets regleringsbrev för Boverket, Ku2011/1960/RFS, angående stöd till icke-statliga kulturlokaler får Boverket som står i samma situation som SST, disponera ett anslagssparande 7.000.000 kr av anslaget för att finansiera tidigare års åtaganden. ***Vad gäller projektbidragen, särskilt lokalbidraget, önskar SST på samma sätt som Boverket få göra ett anslagssparande.***

Av SST:s årsredovisning för 2011 framgår på sid. 16 (lokalbidrag), sid. 17 (etableringsbidrag) och sid. 18 (särskilt utbildningsbidrag) att SST vid årets slut hade följande beviljade, icke utbetalade, bidrag:

Lokalbidrag *	2.332.000 kr
Etableringsbidrag	199.000 kr
Utbildningsbidrag	0 kr
Summa	2.531.000 kr

* av lokalbidraget är 29.400 kr beslutade före sekelskiftet och 2.302.600 kr efter sekelskiftet

Av medlen för senare utbetalning utgörs 911.000 kr av anslag beviljade 2011, således 2 % av anslaget. SST vill fästa regeringens uppmärksamhet på detta förhållande och förutsätter att bidragen kan utbetalas då projekten godkänts.

Stockholm den 16 februari 2012

NÄMNDEN FÖR STATLIGT STÖD TILL TROSSAMFUND

Åke Göransson
Generalsekreterare

Statistiska uppgifter
Antal bidragsgrundande personer (betjänade) i
trossamfund relaterade till SST

Samfund	2010	2009	Skillnad
Anglikanska kyrkan	3 189	3 160	+ 29
ELM - Bibeltrogna Vänner	2 810	3 051	- 241
Estniska evangelisk-lutherska kyrkan	4 920	4 950	- 30
Lettiska evangelisk-lutherska kyrkan	1 916	2 048	- 132
Evangeliska Fosterlandsstiftelsen	44 717	46 173	- 1 456
Frälsningsarmén	14 521	14 826	- 305
Islamiska församlingar	110 000	110 000	0
Judiska församlingarna	9 039	8 673	+ 366
Metodistkyrkan	5 830	6 259	- 429
Evangeliska Frikyrkan	47 900	49 030	- 1.130
Ortodoxa och österländska kyrkor			
- Armeniska apostoliska kyrkan	-	-	-
- Bulgariska ortodoxa kyrkan	800	800	0
- Eritreanska ortodoxa kyrkan	2 354	2 745	- 391
- Estniska ortodoxa kyrkan	-	-	-
- Etiopiska ortodoxa kyrkan	2 870	3 105	- 235
- Finska ortodoxa kyrkan	1 500	1 500	0
- Grekisk ortodoxa kyrkan	17 500	17 500	0
- Koptiska ortodoxa kyrkan	2 675	1 650	+ 1 025
- Makedoniska ortodoxa kyrkan	6 000	6 000	0
- Rumänska ortodoxa kyrkan	5 829	5 755	+ 74
- Ryska ortodoxa kyrka	1 500	1 500	0
- Serbiska ortodoxa kyrkan	27 877	26 343	+ 1 534

- Svenska ortodoxa prosteriet	2 161	2 157	+ 4
- Syrisk ortodoxa kyrkan	43 497	42 212	+ 1 285
- Österns assyriska kyrka	6 106	5 951	+ 155
Pingströrelsen	113 527	118 266	- 4 739
Romersk-katolska kyrkan	96 950	93 642	+ 3 308
Sjundedags Adventistsamfundet	3 701	3 922	- 221
Svenska Alliansmissionen	22 083	22 427	- 344
Svenska Baptistsamfundet	27 789	29 910	- 2 121
Svenska Missionskyrkan	109 114	109 418	- 304
Sveriges Buddhistiska Samarbetsråd	5 379	6 173	- 794
Ungerska Protestantiska kyrkan	5 217	5 379	- 162
Totalt	749 271	754 525	- 5 254

Fr.o.m. 2000 är Danska, Norska och Isländska kyrkorna i Sverige bidragsberättigade genom SST. Dessa kyrkor är i stor utsträckning "sjömanskyrkor". Några statistiska uppgifter från dessa kyrkor redovisas tills vidare inte.

Statistikuppgifterna från samfunden har mycket olika karaktär. Bakom flertalet av uppgifterna ligger en noggrann redovisning från samfunden. En del uppgifter är dock mer osäkra och har bearbetats av SST:s Analysgrupp. Dessa uppgifter redovisas i kursiv stil.